

Oktatási terek építészet – Jeney Lajos az oktatási terek és intézmények kutatásának elemzése

---

Készítette: Géczi Zsuzsanna

Témavezető: Karácsony Tamás DLA

2016. december 12.

Preambulum

„Ahhoz, hogy a gyermekek kellő tapasztalathoz jussanak az esztétikus környezet megteremtésében, és majd felnőttként tudják és akarják környezetüket esztétikussá formálni, be kell vonni őket iskolájuk és lakóhelyük belső és külső környezetének rendezésébe, szépítésébe.”¹

Az iskolai tananyagok elsajátításában az oktatási terek kialakításának nagy szerepe van. A különböző arányú, belmagasságú, a különbözőképp megvilágított, benapozott terek mind más hatással van a komfortérzetre, másként hat az emberi pszichére. A megfelelő terek kialakítása, az ismeretanyagok feldolgozását segítő környezet kialakítása hozzájárul a tanulás hatékonyságának növeléséhez, a kiegyensúlyozott lelki fejlődéshez.

Ugyanakkor az épített környezet fejlesztése mellett a téri kultúra megfelelő oktatására is nagyobb hangsúlyt kell fektetni. A vizuális és téri látás formálása segít fejleszteni a gondolkodást, az egységben-látást és a közösségi együttműködéshez szükséges képességét. A gyerekek azt tartják szépnek, jónak, kényelmesnek, amit megszoknak. Éppen ezért fontos, hogy az őket körülvevő iskolaépületek, termek azt az építészeti minőséget képviseljék, amely segíti a tanulásukat és az egészséges lelki fejlődésüket.

Az oktatás tere

Oktatási épület, mint középület bemutatása:

- ▣ Oktatási épületek fajtái
- ▣ Oktatás épületeinek rövid története
- ▣ Az oktatási épületek jellegzetes terei, térszervezetei
- ▣ Az oktatási épületek funkcionális elemzése

Az oktatási épületek terei, tereinek sajátosságai

Oktatási egységek kialakítása:

- ▣ Általános iskolai alapegységek

---

¹ Zrinszky, L. (2002): 'Nevelésemélet. (<http://www.ofi.hu/tudastar/esztetikai-nevelesrol> 2015.05.29.14:50)

Készítette: Géczi Zsuzsanna

Témavezető: Karácsony Tamás DLA

- ▣ Középiskolai alapegységek
- ▣ Alaprajzi rendszerek:
  - Oldalfolyosós rendszer
  - Kéttaktusos, folyosó nélküli tömbrendszer
  - Oldalszibongós rendszer
  - Középszibongós rendszer
  - Csarnokrendszer
  - Központi szibongós rendszer
  - Belsőudvaros rendszer
  - Lépcsőzetesen hátrátolt megvilágítási rendszer
  - Pavilon-rendszer

Oktatási létesítmények telepítése és elhelyezése

Az iskola berendezése

Iskolaépületek esztétikája:

- ▣ Környezet kialakításának esztétikai szempontjai

A tananyagról

Oktatási terek feladata segíteni a nevelési elvek megvalósulását és a tananyag elsajátítását.

Az oktatás alapjait a Nemzeti alaptanterv tartalmazza. A Nat-ban foglaltak alapján korcsoportokra és témakörökre bontott kerettantervek tartalmazzák a tananyagot, mely elsajátítását téri elemekkel kell elősegíteni.

„A művészi tevékenységek semmi mással nem pótolható szerepet játszanak a képzelőerő, az empátia, az ízlés és az árnyalt kifejezés képességének fejlesztésében. Kora gyermekkortól kezdve ezek szolgálják a leghathatósabbban a forma-, a tér-, a ritmus- és a színérzék kibontakozását, a mozgáskoordináció fejlesztését, és elengedhetetlenek a figyelem, az emlékezet, valamint a kooperációs és kommunikációs készségek fejlesztésében is.”²

A Nat-ban foglaltak alapján a tananyagot korcsoportokra és témakörökre bontott kerettantervek tartalmazzák.

---

² Nemzeti alaptantervről szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. Rendelet

Készítette: Géczi Zsuzsanna

Témavezető: Karácsony Tamás DLA

„A kerettanterv feladata a tartalmi szabályozás eszközeként meghatározni a pedagógiai szakaszokra, iskolatípusra vonatkozó érvényes, közös, átfogó célokat és feladatokat.”³

Kulcskompetenciák:

„A referenciakeret nyolc kulcskompetenciát határoz meg, és leírja az egyes kompetenciákhoz kapcsolódó elengedhetetlen ismereteket, készségeket és attitűdöket. Ezek a kulcskompetenciák a következők:

- ❏ az anyanyelven folytatott kommunikáció, amely annak képessége, hogy az egyén fogalmakat, gondolatokat, érzéseket, tényeket és véleményeket tud kifejezni és értelmezni szóban és írásban egyaránt (hallott szöveg értése, beszédképesség, olvasott szöveg értése és írásképesség), valamint hogy nyelvileg helyes és kreatív módon kapcsolódik be a társadalmi és kulturális tevékenységek teljes körébe;
- ❏ idegen nyelveken folytatott kommunikáció, amely az anyanyelven folytatott kommunikáció fő készségein felül magában foglalja a közvetítés és az interkulturális megértés készségeit is. A nyelvtudás szintje számos tényező, valamint a hallott szöveg értése, a beszédképesség, az olvasott szöveg értése és az írásképesség függvénye;
- ❏ matematikai kompetenciák és alapvető kompetenciák a természet- és műszaki tudományok terén. A matematikai kompetencia a matematikai gondolkodás fejlesztésének és alkalmazásának képessége a mindennapok problémáinak megoldása érdekében, ahol a hangsúly a folyamaton, a tevékenységen, valamint a tudáson van. Az alapvető kompetenciák a természet- és műszaki tudományok területén a természeti világot magyarázó ismeretek és módszertanok elsajátítására és alkalmazására vonatkoznak. Ezek magukban foglalják az emberi tevékenység által okozott változások megértését és az egyes polgár felelősségét;
- ❏ a digitális kompetencia magában foglalja az információs társadalomhoz kötődő technológiák magabiztos és kritikus használatát, és így az információs és kommunikációs technológiák (IKT) terén meglévő alapvető készségeket;
- ❏ a tanulás elsajátítása a tanuláshoz, a saját tanulás egyéni vagy csoportos, saját igényekhez igazodó megszervezésének képességéhez, valamint a módszerek és lehetőségek ismeretéhez kötődik;
- ❏ szociális és állampolgári kompetencia. A szociális kompetencia a személyi, interperszonális és interkulturális kompetenciákra, illetve minden olyan viselkedésformára vonatkozik, amely képessé teszi az egyént arra, hogy hatékony és építő módon vegyen részt a társadalmi és szakmai életben. Összefügg az egyéni és társadalmi jóléttel. Elengedhetetlen fontosságú a viselkedési szabályok és az egyéni tevékenység különféle környezeteiben

---

³ A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet

Készítette: Géczi Zsuzsanna

Témavezető: Karácsony Tamás DLA

uralkodó szokások megértése. Az állampolgári kompetencia, különösen a társadalmi és politikai koncepciók és struktúrák (a demokrácia, az igazságosság, az egyenlőség, az állampolgárság és a polgári jogok) ismerete felvértezi az egyént, hogy aktívan és demokratikus módon részt tudjon venni a közügyekben;

- ❏ a kezdeményezőkézség és a vállalkozói kompetencia az elképzelések megvalósításának képessége. Ide tartozik a kreativitás, az innováció és a kockázatvállalás, valamint annak képessége, hogy az egyén célkitűzései érdekében terveket készít és visz véghez. Az egyén megérti munkája környezetét és képes arra, hogy megragadja a kínálkozó lehetőségeket. Ez alapját képezi az olyan speciálisabb készségek és tudás elsajátításának, amelyre azoknak van szükségük, akik társadalmi vagy kereskedelmi tevékenységet hoznak létre, vagy ilyen tevékenységhez járulnak hozzá. Ez magában foglalja az etikai értékekkel kapcsolatos tudatosságot és ösztönzi a jó vezetési gyakorlatot;
- ❏ a kulturális tudatosság és kifejezőkézség, amely magában foglalja az elképzelések, élmények és érzések kreatív kifejezése fontosságának elismerését a különböző művészeti ágakban (a zenében, az előadó-művészetben, az irodalomban és a képzőművészetben).

Ezek a kulcskompetenciák kölcsönösen függenek egymástól, és a hangsúly minden esetben a kritikus gondolkodáson, a kreativitáson, a kezdeményezőkézségen, a problémamegoldáson, a kockázatértékelésen, a döntéshozatalon és az érzelmek konstruktív kezelésén van."⁴

Történeti kitekintés: háború utáni magyar oktatás

Példák

Külföldi példák

Jeney Lajos külföldi tanulmányai:

Nevelési-közösségi központok Nagy-Britanniában:

Jeney Lajos által vizsgált nagy-britanniai intézmények egy gyakorlatilag reggeltől estig (6.00-22.00 óráig) működő, komplex épületek, mely olyan integrált létesítmények, melyek

---

⁴ Az Európai Parlament és a Tanács ajánlása az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról, 2006. december 18. (2006/962/EK)

Készítette: Géczi Zsuzsanna

Témavezető: Karácsony Tamás DLA

a különböző funkciókat foglalják magukba, így az oktatáson és nevelésen kívül a sport és szabadidő, valamint a közösségi.

Hasonló egységes rendszerek megalkotására törekedtek a korban Magyarországon is.

Ezek az együttesek jellemzői, hogy szinte kivétel nélkül fejleszthetőek, és mivel nyitott intézmények (több funkciót magukba sűrítő, több épületből álló együttesek), kerítéssel nincsenek lehatárolva (kivéve az óvodákat). Sok helyen előtérbe kerül a munkanélküliek oktatása; ilyen igényekre támaszkodva szerveződik az intézményekben a munkanélküliek átképzése, illetve sok lehetőséget teremt a munkanélkülieknek az intézmény munkájába történő bevonása. A nevelési központok állandó kapcsolatban állnak a munkaközvetítő irodákkal is.

A hazai gyakorlathoz képest különbségként jelent meg mozgássérültek és szellemi fogyatékosok integrálása az oktatásba. A szellemileg fejlett mozgássérült gyerekeket és a különleges foglalkozásokban az értelmi fogyatékos gyerekek is integráltan vettek részt a normál gyerekek oktatásában. A szellemi fogyatékosok is az intézmény területén, de mindig külön tömbben kaptak helyet. Olyan részletekig kidolgozott programok álltak rendelkezésre, mint például milyen mozgáskorlátozottnak milyen lépéshosszúságú ló felel meg a leginkább.

Üzemeltetés szempontjából ezeket az intézeteket általában egy főigazgató irányította a különböző szakterületek igazgatócsoportjait.

Mindezen tapasztalatok megerősítették Jeney Lajos egységes, integrált nevelési központok kialakításáról szóló (OTKA) kutatásait.

Oktatásában fejlett nemzetek (pl. Finnország) építészeti is igényes 1-2 iskolaépületének bemutatása

Történeti példák

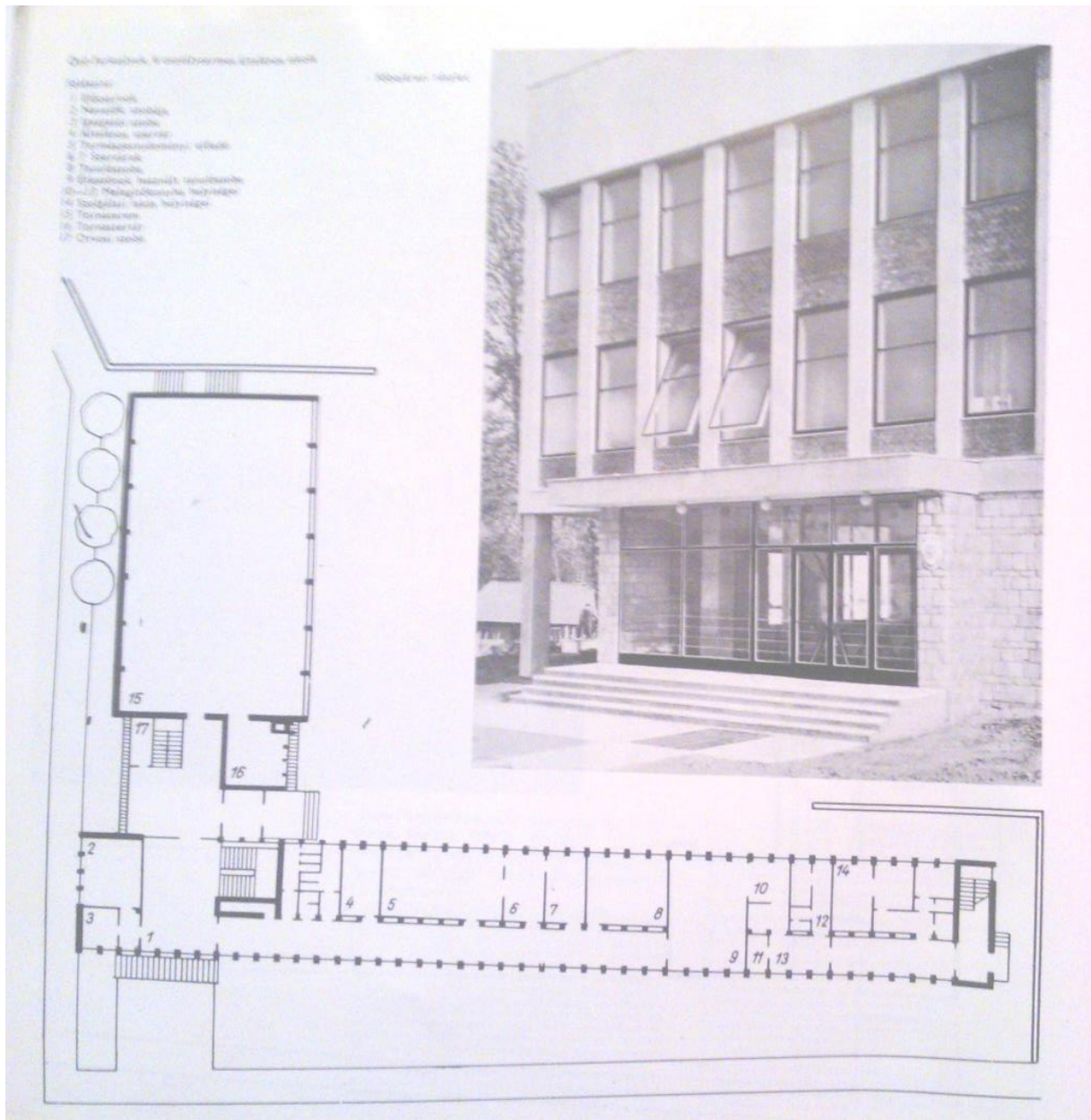
Háború utáni magyar oktatási épületek bemutatása:

Ózd-Farkaslyuk, 6 osztálytermes általános iskola (1960)

Tervező: Szekeres József (ÉM Lakóépülettervező Vállalat)

Készítette: Géczi Zsuzsanna

Témavezető: Karácsony Tamás DLA

Budapest X. kerület, Kőbányai úti 8 osztálytermes általános iskola (1960)

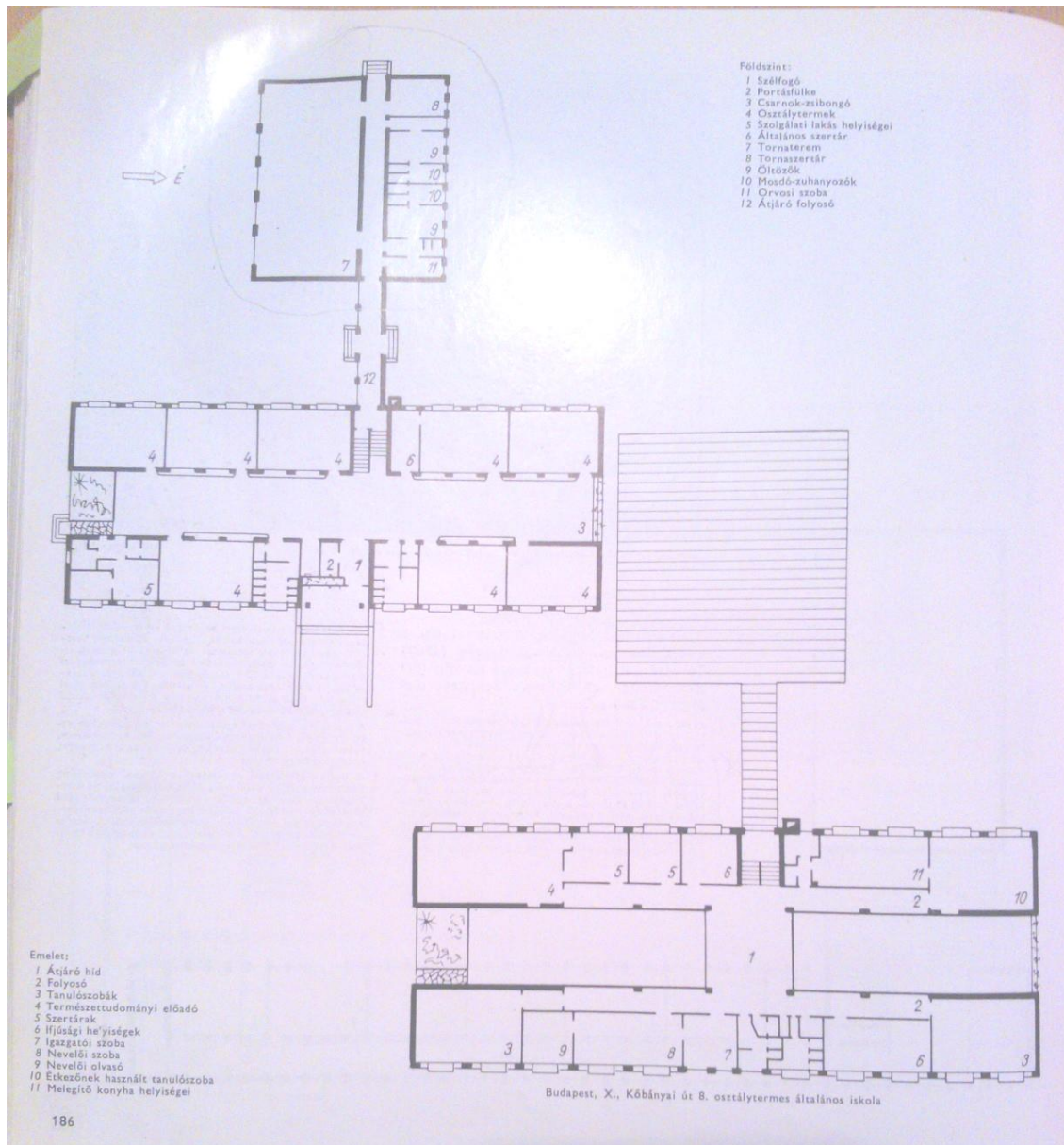
Tervező: Kismarty Lechner Kamill (ÉM Középülettervező Vállalat)

⁵ Egri Zoltán – Reischl Péter – Zólyomi Alfonz: Iskolaépületek. Budapest: Műszaki Könyvkiadó, 1964

Készítette: Géczi Zsuzsanna

Témavezető: Karácsony Tamás DLA

6

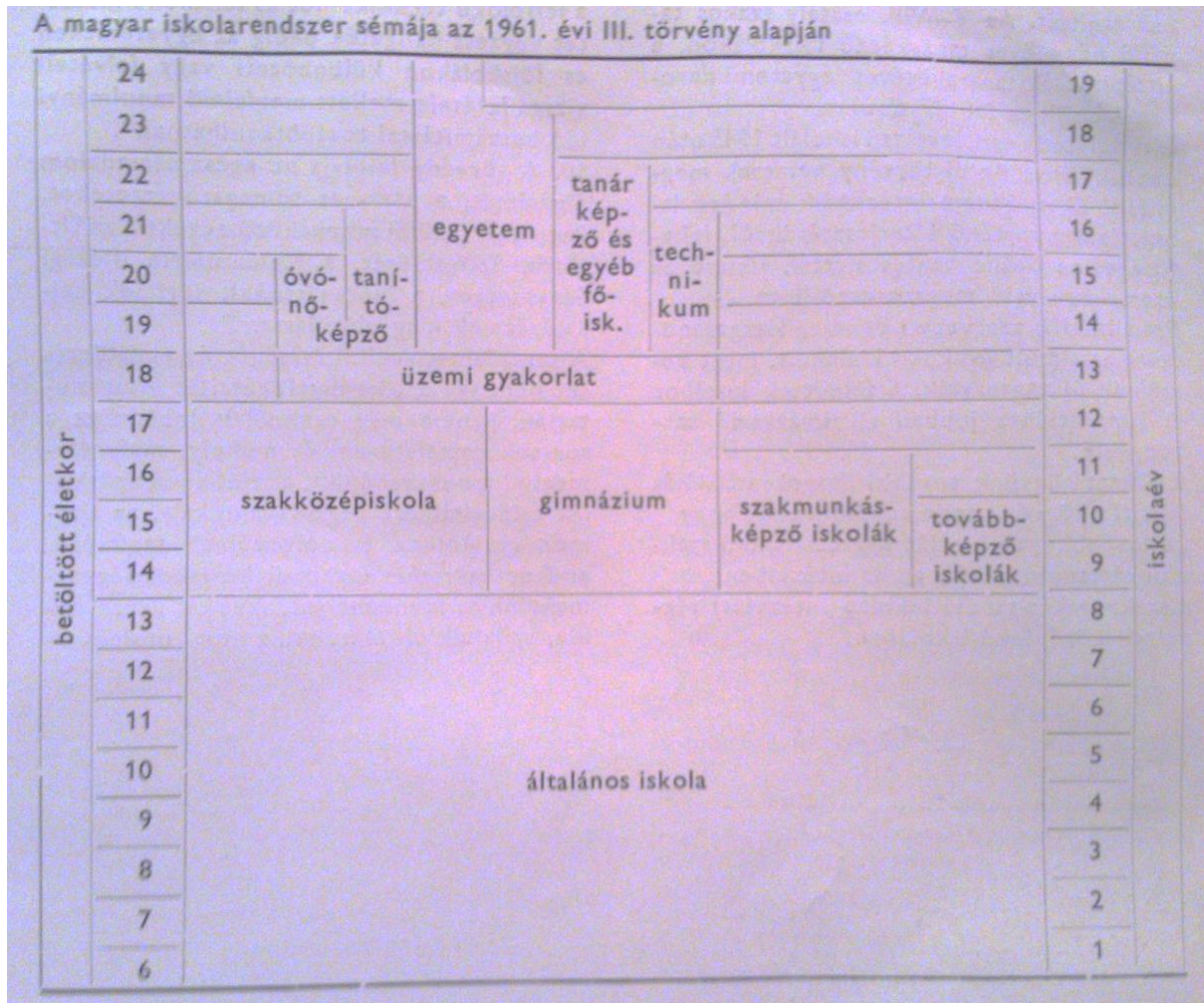
Háború utáni magyar oktatási épületek építésze

Háború utáni iskolaépítészet hátttere, kutatása, eszméi; kor jellegzetessége az oktatási terek alakulásában

⁶ Egri Zoltán – Reischl Péter – Zólyomi Alfonz: Iskolaépületek. Budapest: Műszaki Könyvkiadó, 1964

Készítette: Géczi Zsuzsanna

Témavezető: Karácsony Tamás DLA

Jeney Lajos három korszakot különít el az oktatás szempontjából a második világháborútól:

- 📦 A központosítás korszaka (1945-1968)
- 📦 A reformok időszaka (1968-1990)
- 📦 Rendszerváltás korszaka (1990-től)

⁷ Egri Zoltán – Reischl Péter – Zólyomi Alfonz: Iskolaépületek. Budapest: Műszaki Könyvkiadó, 1964

Készítette: Géczi Zsuzsanna

Témavezető: Karácsony Tamás DLA

Jeney Lajos munkássága

Jeney Lajos

„A jó iskola közösségteremtő, közösségteremtő ereje van.” – nyilatkozta egy rádióinterjúban Jeney Lajos építész, akinek az életművében végig meghatározó szerepet játszottak az iskolák. Ahogy az idézetből is kiderül, nemcsak oktatási intézményekként tekintett rájuk, hanem a közösségi élet központjaiként is, ahogy a régi időkben a falusi iskolák is a település kulturális centrumát képezték.”⁸

Jeney Lajos 1933-ban született. 1951-56. között a Budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnöki Karára járt.

Kitüntetései:

- 🏆 1977: Ybl-díj.
- 🏆 1986: Munka Érdemrend ezüst fokozat;
- 🏆 1992: Biharnagybajom község díszpolgára;
- 🏆 1993: Habitat 1993 ENSZ-emlékérem;
- 🏆 1994: Kecel város díszpolgára.

1965-66-ban UNESCO iskolaépítési tanulmányutat tett az NSZK-ban, Hollandiában, Svédországban, Finnországban, Svájcban. 1968-tól a Magyar Építőművészek Szövetsége Nevelési és Sportlétesítmények Bizottság vezetője lett; 1974-78 között ÁÉTV műszaki igazgatóhelyettese. 1998-tól a Szigligeti Táj- és Településvédő Kör elnöki posztját töltötte be, 1997-től a Magyar Építőművészek Szövetsége Ellenőrző Bizottság elnöke. 1956-70 között a BVTV műterem- és osztályvezetője volt. 1970-74-ben a Típustervező Intézet irodavezetője, 1978-83-ban főosztályvezetője, majd 1983-90 között főépítésze. 1989-től Mezőhegyes főépítésze lett. 1990-től a Típustervező Intézet-Eurovia Kft. ügyvezető igazgatói posztját töltötte be. 1999-ben szerezte meg a DLA fokozatát. 2001-től Hajdúnánás város főépítésze. 1968-tól 2014-ben bekövetkezett haláláig munkatársaival 72 nevelési központot tervezett.

„Külföldi útjaim során azt tapasztaltam, hogy egy oktatási-nevelési intézmény tervezésekor, a tervezési program megalkotásától a kiviteli terv készítéséig ott ült az asztal körül valamennyi szakma képviselője, akinek köze lehetett az intézmény tervezéséhez és működtetéséhez. Így az építészen és a pedagóguson kívül részt vett a munkában a településtervező, a népművelő, a belsőépítész, a közgazdász, az orvos, a szociológus, a demográfus, a politikai vezetés, a hatóság és a szülők képviselője, valamint a jövőbeni üzemeltető képviselője, hogy csak a legjelentősebbeket említsem. A tervezési

---

⁸ Pesti Mónika: Köztünk élő házak: iskolaépületek Jeney Lajostól. Építészfórum, 2016. szeptember 2. <http://epiteszforum.hu/koztunk-elo-hazak-iskolaepuletek-jeney-lajostol1> (utolsó letöltés: 2016. 11. 07.)

Készítette: Géczi Zsuzsanna

Témavezető: Karácsony Tamás DLA

folyamatokban fontos szerep jutott a kutatásnak (hazai és nemzetközi elemzés), programozásnak, kísérleti épületek építésének (az eredmények elemzésének), az eredmények visszacsatolásának a szabályozásba. Ezzel a gyakorlattal kivétel nélkül jó épületek születtek. Ezt a gyakorlatot csak korlátozott mértékben tudtuk hazánkban megvalósítani.”⁹

Kutatások

„Azt kell tehát megállapítanunk, hogy míg az oktatás-nevelés, művelődés, szabadidő, sport funkciótartomány elméleti kérdéseivel az elmúlt évtizedben és ma is több kutató, fejlesztő intézet intézmény foglalkozott, illetve foglalkozik, addig a térrel, a térkerettel, ahol az elméleti kutatások, fejlesztések eredményei megvalósulnak, azzal senki nem foglalkozik szervezetten.”¹⁰

„A meglévő terekből olyan „térkincset” kell teremteni, amelyben az egyéni és kiscsoportos foglalkozásoktól kezdve a középcsoportok tevékenységein át a nagycsoportos munkáig mindenre van tér. Ez úgy valósítható meg, ha mozgatható, hangszigetelt válaszfalakkal egyik pillanatról a másikra egy térből kettőt hozunk létre, s ha kell, bármikor nagy terekké alakíthatjuk.”¹¹

Jeney Lajos oktatási terek és épületek kutatásai során az alábbi kérdéseket boncolgatja többek közt:

- ❏ Hogyan kapcsolhatók be az intézmények a munkanélüliek át- és továbbképzésébe?
- ❏ Hogyan felehetnek meg az iskolák az egyház és állam megváltozott viszonyának?
- ❏ Megfelelnek-e az intézmények épületei a korban körvonalazódó oktatáspolitikai döntéseknek (úgy, mint kilenc-, tíz osztályos oktatás)?
- ❏ Milyen irányba fejlődjön településenként az intézmények többcélú használata (pl. a piac térnyerése az oktatásban, vagy közösségformálás szerepei és lehetőségei)?

---

⁹ Szijártó Adrienn: Jeney Lajos 80. születésnapjára, Neveléstudomány, 2013. <http://nevelestudomany.elte.hu/index.php/2013/02/jeney-lajos-80-szuletesnapjara/> (utolsó letöltés: 2016. 11. 07.)

¹⁰ Jeney Lajos: Építészet közösségi művelődési iskola – nevelési központok – (összegyűjtött tanulmányok). Budapest, 2014

¹¹ Jeney Lajos: Építészet közösségi művelődési iskola – nevelési központok – (összegyűjtött tanulmányok). Budapest, 2014

Készítette: Géczi Zsuzsanna

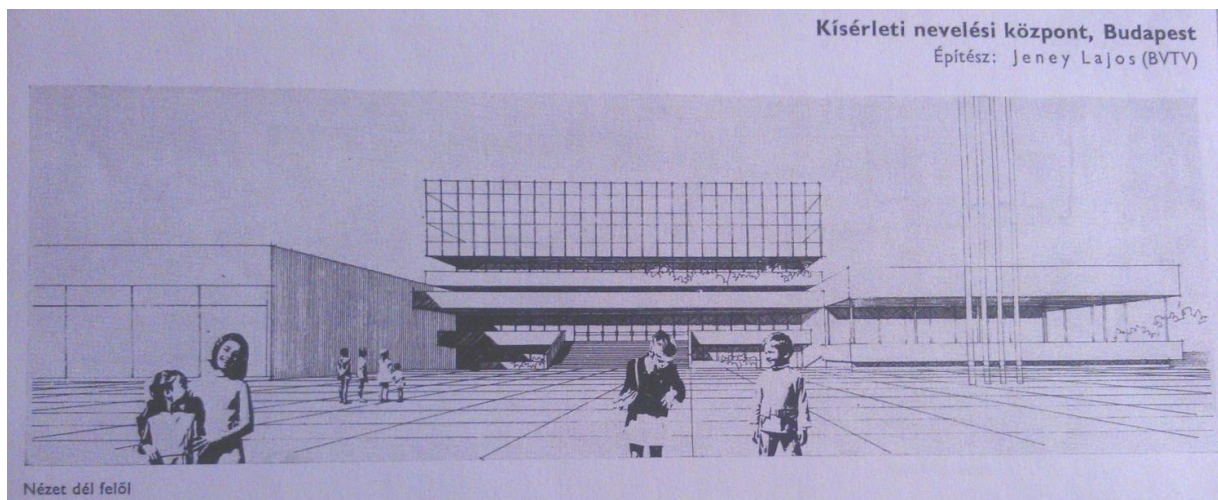
Témavezető: Karácsony Tamás DLA

- ❏ Miként lehet az épületek és azok használóinak színvonalában megjelenő különbségeket helyi adottságok és lehetőségek szintjén tanácsokkal ellátva kiküszöbölni?
- ❏ Milyen mértékben legyenek meghatározott kialakításúak az intézmények belső terei, mely funkciók milyen mértékig legyenek flexibilisen alakíthatók?

Iskolaépítés Magyarországon (1945-1968)¹²

- ❏ A tömeges iskolaépítés politikai, gazdasági és társadalmi okai
- ❏ A tömeges iskolaépítés oktatásügyi, pedagógiai és funkcionális alapelvei
- ❏ A tömeges iskolaépítés építési alapelvei

Nevelési Központokról

13

„A kutatás célja az volt, hogy a tanulmányútjaink során szerzett tapasztalatokat a hazai gyakorlatba is beépítsük. Létrehoztunk egy komplex kutatócsoportot, amelynek én lettem a vezetője (ismét csak azért, mert én voltam a legfiatalabb). A kutatócsoportnak több kiváló szakember tagja volt, mint Kiss István, Szrogh György, Kismarty Lechner Kamill és Reischl Péter építészek, Ferge Zsuzsa szociológus, Benczéd József és Kiss Árpád pedagógusok. A kutatás feldolgozta a II. világháború utáni időszak hazai és nemzetközi iskolaépítészetének eredményeit. A végeredményt hét kötetben foglaltuk össze és a munkát egy ajánlás zárta (Iskolaépítés I-V, Korszerű nevelési központok I-II és az ajánlások). Alaptézisünk szerint az iskola az adott népesség szellemi, közösségi központja, amely oktatási, nevelési, közösségi, művelődési, szabadidő és sport funkciókat egyaránt ellát. A kutatás hatása a hazai iskolaépítészetre jelentős volt. Siettetette a központosítási, típusstervezési korszak lezárását, elősegítette különböző reformok megvalósítását. Fontos

¹² Köznevelés 1971/23, 19-21.

¹³ Jeney Lajos: Kísérleti nevelési központ, Budapest. Magyar Építőművészet, 1971/6, 9-11.

Készítette: Géczi Zsuzsanna

Témavezető: Karácsony Tamás DLA

eredménye, hogy engedélyezték 20 kísérleti intézmény működését, amelyekben a kutatás legfőbb eredményeit igyekeztünk a gyakorlatban megvalósítani. A kísérlet igazolta, hogy ezek az intézmények az óvodás kortól a teljes népességet közösség teremtő módon képesek befogadni és kiszolgálni. Ezeket az intézményeket később a hivatalos állami intézmény rendszerbe általános művelődési központ néven jegyezték be. A kísérleti intézmények tapasztalatai alapján több mint 300 nevelési-közösségi központ jött létre. Ebben az egész országra kiterjedő munkában szaktanácsadó építész konzulensként vettem részt. A kísérleti intézményekben dolgozó szakemberek megalakították az Általános Művelődési Központok Egyesületét. Továbbá a kutatás jelentős hatással volt a hazai műszaki-tervezési előírásokra, így az épületek tartalmi, építészeti megfogalmazására.”¹⁴

Magyarországon az első nevelési-közösségi központot 1968-ban tervezték. Ezeket az új típusú intézményeket a főhatósági döntésnek megfelelően általános művelődési központoknak nevezték el. 1989-be hazánkban már 308 ilyen integrált intézmény működött. 1987 január 1. és 1989. december 31. között végezték el azt az akadémiai kutatómunkát, mely célja, hogy az ország 15 különböző általános művelődési központját vizsgálták és értékelték.

A vizsgálat témaköri:

- ▣ Kutatás-fejlesztés
- ▣ Szabályozás
- ▣ Döntés-előkészítés-programalkotás
- ▣ Telepítés
- ▣ Rendeltetés
- ▣ Szerkezet
- ▣ Berendezés
- ▣ Üzemeltetés-fenntartás

Jeney Lajos épületeinek bemutatása

Tervbemutató:

---

¹⁴ Szíjártó Adrienn: Jeney Lajos 80. születésnapjára, Neveléstudomány, 2013. <http://nevelstudomany.elte.hu/index.php/2013/02/jeney-lajos-80-szuletesnapjara/> (utolsó letöltés: 2016. 11. 07.)

Készítette: Géczi Zsuzsanna

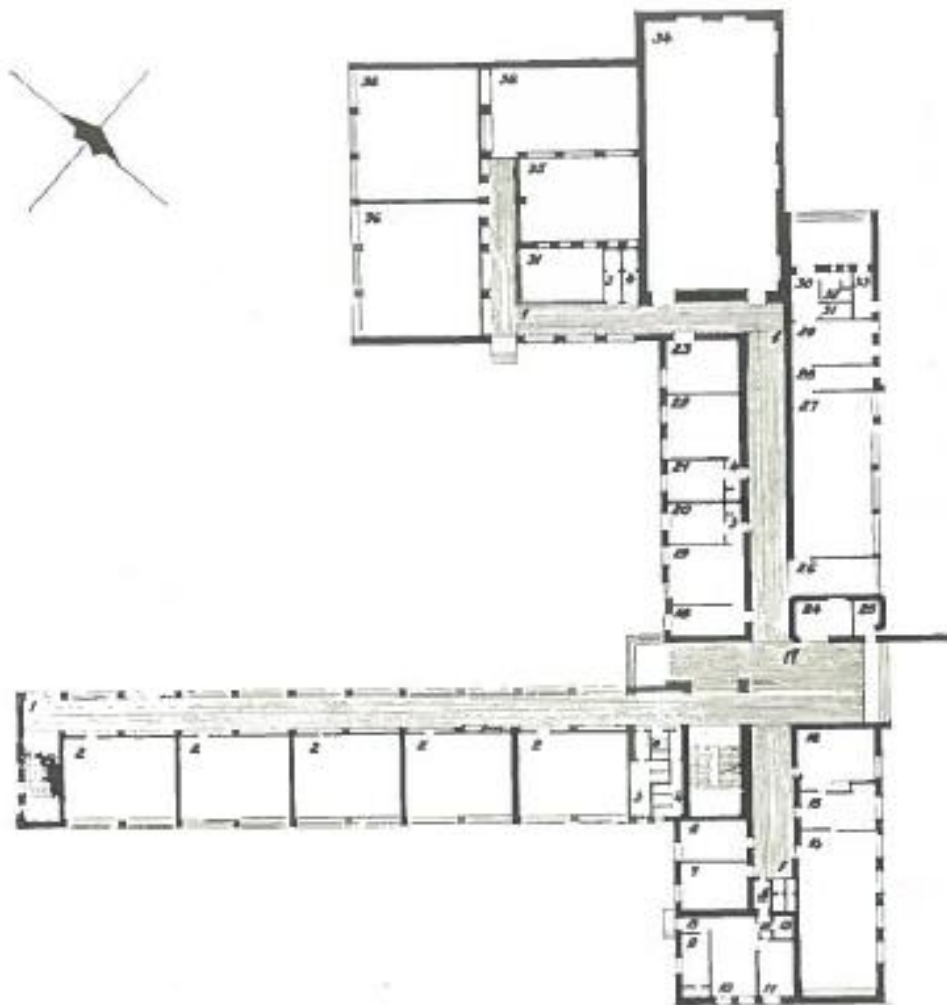
Témavezető: Karácsony Tamás DLA

rákosszentmihályi gimnázium

Készítette: Géczi Zsuzsanna

Témavezető: Karácsony Tamás DLA

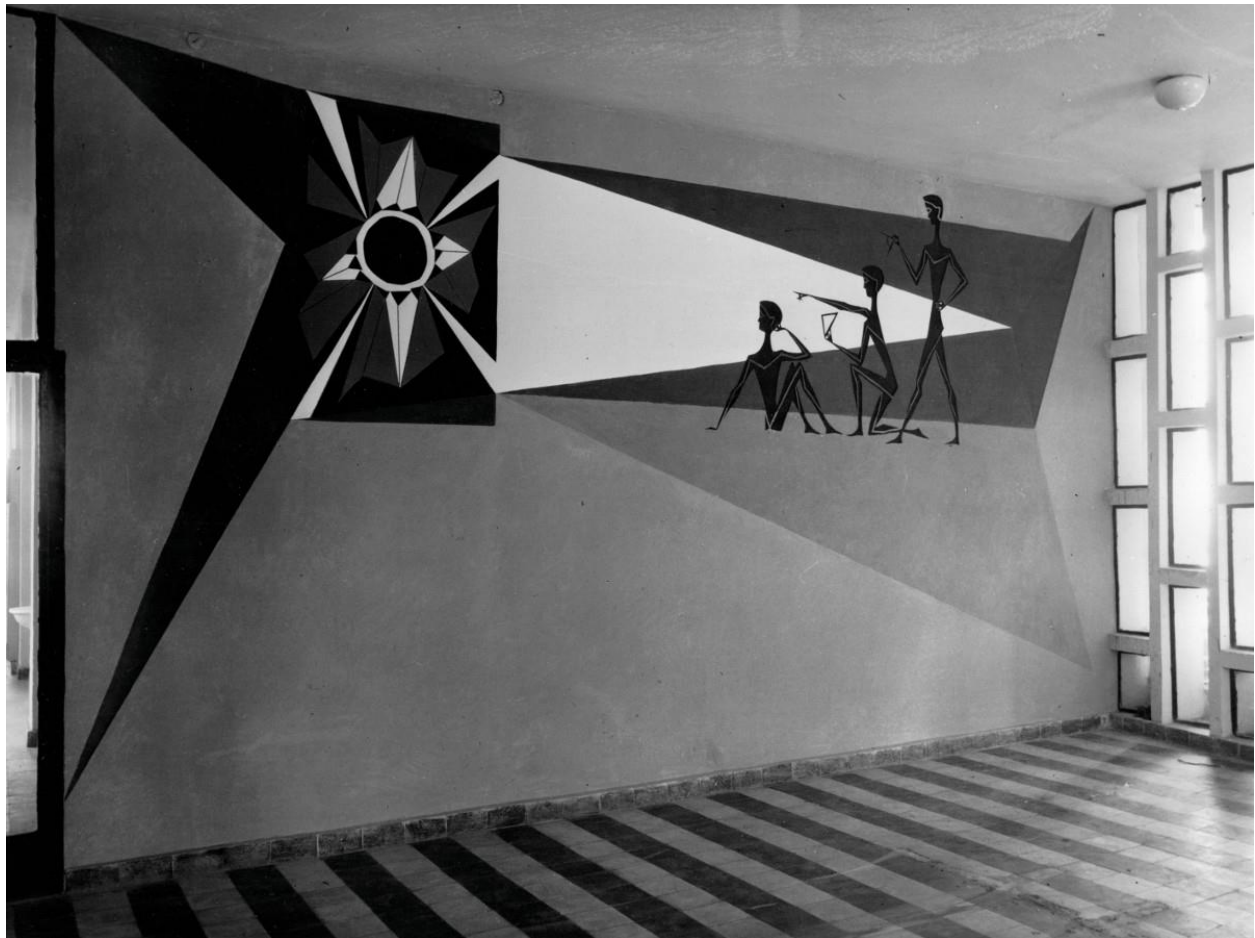
ALAPRAJZ

1. folyosó	12. közlekedő	25. szemittároló
2. tanterem	13. fürdőszoba	26. kézmű
3. fiú WC	14. nevelői szoba	27. tanulószoba
4. leány WC	15. ig. hely., műh. főn. szoba	28. tállalé, mosogató
5. tanári WC	16. igazgatói iroda	29. konyha
6. nevelői olvasó	17. előcsarnok	30. ebéter
7. gondnoki iroda	18. orvosai szoba	31. raktár
8. előszoba	19. férfi öltöző	32. mosdó, WC
9. konyha	20. férfi zuhany	33. hulladék raktár
10. nappal	21. női zuhany	34. tornaterem
11. háló	22. női öltöző	35. udvar
	23. tornaszertár	36. műhely
	24. kapusülke	

15

Készítette: Géczi Zsuzsanna

Témavezető: Karácsony Tamás DLA

16

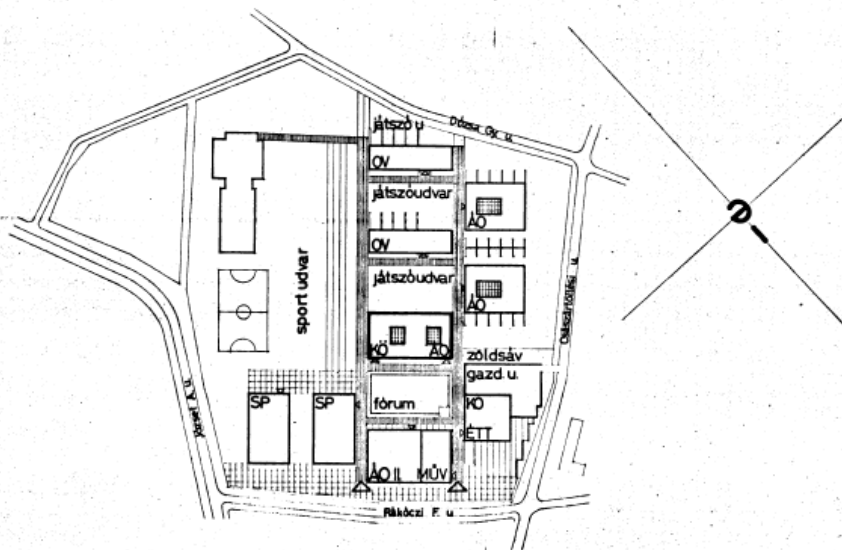
¹⁶ Pesti Mónika: Köztünk élő házak: iskolaépületek Jeney Lajostól. Építészfórum, 2016. szeptember 2. <http://epiteszforum.hu/koztunk-elo-hazak-iskolaepuletek-jeney-lajostol1> (utolsó letöltés: 2016. 11. 07.)

Készítette: Géczi Zsuzsanna

Témavezető: Karácsony Tamás DLA

Keceli Nevelési Központ

- AO általános okt. egység
- KÖ könyvtár egység
- MŰV 300 fős nagyterem
- SP sport egység
- ÉTT 400 fős étterem
- KO báziskonyha
- OV 100 fh. óvoda

- SP sportegység
- NA napközi egység
- MŰV művelődési egys.
- 400 fh. nagyterem
- ÉTT étterem 400 fős
- KO bázis konyha
- 6000-1000 adagos
- KÖ könyvtár egység
- AO általános okt. egys.
- OV óvoda 100 fh.

KECEL NEVELÉSI KÖZPONT

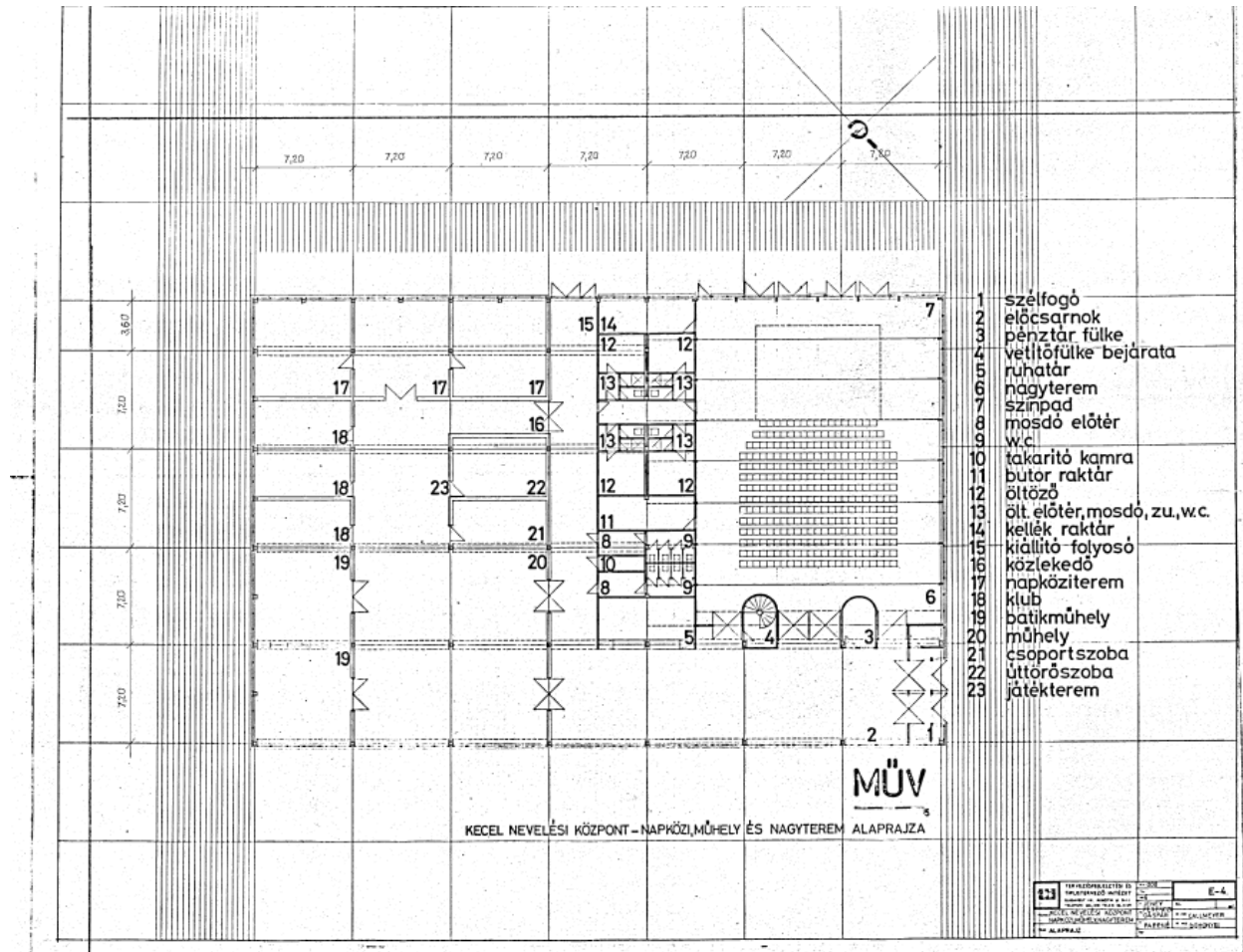
TELEPÍTÉSI HELYSZÍNRAJZ

	TERVEZŐK: ...	1990	E-1
	KÉSZÍTŐ: ... FELVÉTEL: ... MÉRLEK: ...	ÉPÍTÉS: ... SZERKESZTÉS: ...	MÉRLEK: ... MÉRLEK: ...

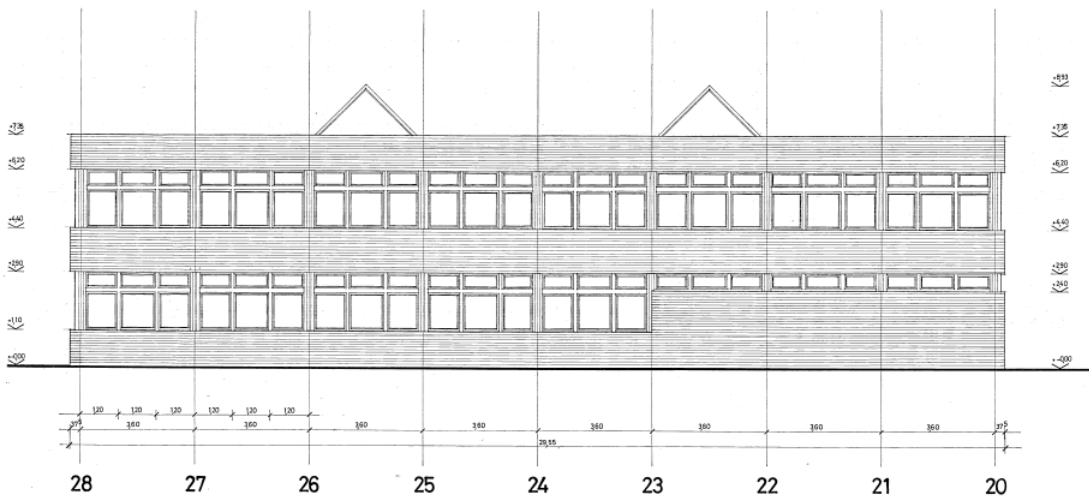
Készítette: Géczi Zsuzsanna

Témavezető: Karácsony Tamás DLA

Készítette: Géczi Zsuzsanna

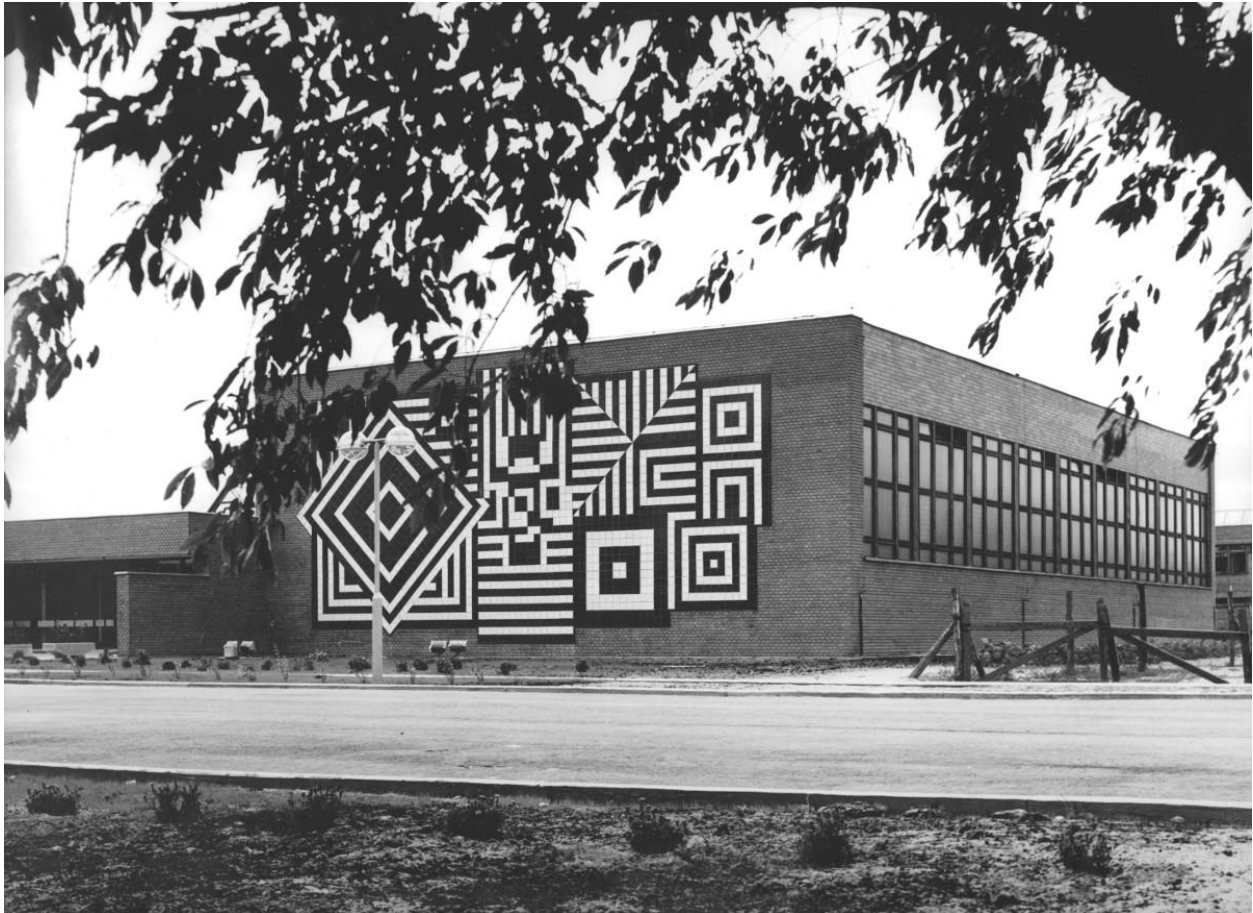
Témavezető: Karácsony Tamás DLA

Tervező: JENY Lajos		Készítette: GÉCZI Zsuzsanna	
Tervezői cím: 1134 Budapest, Apáczai Csere Eszter utca 11-13.		Készítői cím: 1134 Budapest, Apáczai Csere Eszter utca 11-13.	
Tervezői telefon: +36-1-477-4111		Készítői telefon: +36-1-477-4111	
Tervezői e-mail: jeny@lechner.hu		Készítői e-mail: geci@lechner.hu	
Tervezői honlap: www.lechner.hu		Készítői honlap: www.lechner.hu	
Tervezői iroda: 1134 Budapest, Apáczai Csere Eszter utca 11-13.		Készítői iroda: 1134 Budapest, Apáczai Csere Eszter utca 11-13.	
Tervezői vezető: JENY Lajos		Készítői vezető: GÉCZI Zsuzsanna	
Tervezői munkatársak: JENY Lajos, GÉCZI Zsuzsanna		Készítői munkatársak: GÉCZI Zsuzsanna	
Tervezői díjazás: 15. E-8		Készítői díjazás: 15. E-8	
Tervezői jog: D-K: NYILVÁNLAT		Készítői jog: D-K: NYILVÁNLAT	

Készítette: Géczi Zsuzsanna

Témavezető: Karácsony Tamás DLA

18

„A legismertebb, Kecelen megépült nevelési központ terveit a Keceli Tanács V. B. rendelte meg, miután a helyi tanácselnök egy televízióinterjúból tudomást szerzett a komplex nevelési és művelődési központok Jeney által kidolgozott koncepciójáról. Az építész és belsőépítész terveket Jeney Lajos, Ferenczy Béla és U. Gáspár Éva készítették, mindannyian a TTI munkatársaként. Pedagógiai szakértők is részt vettek a munkában az ELTE Közművelődési Tanszék, az MTA Pedagógiai Kutató Csoport és a Népművelési Intézet képviselőitől.

Az iskolát és a könyvtárat magába foglaló első ütem kivitelezése 1977-ben indult meg. Az 1981-ben átadott, egyemeletes épület alaprajza két belső udvar köré szerveződik, ez

---

¹⁸ Pesti Mónika: Köztünk élő házak: iskolaépületek Jeney Lajostól. Építészfórum, 2016. szeptember 2. <http://epiteszforum.hu/koztunk-elo-hazak-iskolaepuletek-jeney-lajostol1> (utolsó letöltés: 2016. 11. 07.)

Készítette: Géczi Zsuzsanna

Témavezető: Karácsony Tamás DLA

tette lehetővé (a felülvilágítókkal együtt), hogy egy kompakt, energiatakarékos, mégis természetes szellőzést és megvilágítást biztosító épülettömeg alakuljon ki. A tervezésnél fontos szempont volt a flexibilitás. A második ütem – amelynek az építését 1982-ben kezdték el – legfőbb nevezetessége a homlokzatán lévő Vasarely-kompozíció. A „LECEK” című, a Zsolnay-gyár pirogránit csempéiből készült kép dr. Koszta Sándor állatorvosnak köszönhető, aki egy újságcikk alapján – amelyben Vasarely felajánlotta a segítségét a középületek szebbé tételéhez – levélben megkereste a művészt. A terveken egy előadótermet, műhelyeket és napközi tereket tartalmazó épületet 1984-ben avatták fel.”¹⁹

Háború utáni időszak oktatási ideológiai és a jelen kor oktatási elvárásai

Konklúzió

következő félév

Háború utáni időszak oktatási épületei és jelen kor igényeire szabott hasznosításuk

Konklúzió

következő félév

---

¹⁹ Pesti Mónika: Köztünk élő házak: iskolaépületek Jeney Lajostól. Építészfórum, 2016. szeptember 2. <http://epiteszforum.hu/koztunk-elo-hazak-iskolaepuletek-jeney-lajostol1> (utolsó letöltés: 2016. 11. 07.)

Készítette: Géczi Zsuzsanna

Témavezető: Karácsony Tamás DLA

Felhasznált irodalom

- ❏ Cságoly Ferenc DLA: Középületek. Budapest: Terc Kiadó, 2004, 62-109.
- ❏ Egri Zoltán – Reischl Péter – Zólyomi Alfonz: Iskolaépületek. Budapest: Műszaki Könyvkiadó, 1964, 7-30.
- ❏ Nemzeti alaptantervről szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. Rendelet
- ❏ A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet
- ❏ Az Európai Parlament és a Tanács ajánlása az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról, 2006. december 18. (2006/962/EK)
- ❏ Egri Zoltán – Reischl Péter – Zólyomi Alfonz: Iskolaépületek. Budapest: Műszaki Könyvkiadó, 1964
- ❏ Nagy Mária: Általános iskolai tanteremhiány és a fejlesztés helyi stratégiái. Tanulmány
- ❏ Weichinger Károly – Hámor István: Általános iskolák építésének gazdaságossági vizsgálata. Budapest: BME, 1966-1967.
- ❏ Pesti Mónika: Köztünk élő házak: iskolaépületek Jeney Lajostól. Építészfórum, 2016. szeptember 2. <http://epiteszforum.hu/koztunk-elo-hazak-iskolaepuletek-jeney-lajostol1> (utolsó letöltés: 2016. 11. 07.)
- ❏ Szíjártó Adrienn: Jeney Lajos 80. születésnapjára, Neveléstudomány, 2013. <http://nevelatudomany.elte.hu/index.php/2013/02/jeney-lajos-80-szuletesnapjara/> (utolsó letöltés: 2016. 11. 07.)
- ❏ Kéziratok Jeney Lajos hagyatékából. Forrás: Lechner Tudásközpont Kft.
- ❏ Jeney Lajos: Educational Buildings on Hungary. Budapest: Országos Oktatástechnológiai Központ, 1987
- ❏ Jeney Lajos: Improvement of the design, planning and management of educational buildings and furniture. Budapest: UNESCO, 1985.
- ❏ Magyar Építőművészet 1962/6, 44-58.
- ❏ Magyar Építőművészet 1964/6, 37-39.
- ❏ Magyar Építőművészet 1976/2, 9-13.
- ❏ Magyar Építőipar 1964/5, 286-288.; 1982/1-2, 25-27.
- ❏ Köznevelés 1971/23, 19-21.
- ❏ Jeney Lajos: Építészet közösségi művelődési iskola – nevelési központok – (összegyűjtött tanulmányok). Budapest, 2014

Készítette: Géczi Zsuzsanna

Témavezető: Karácsony Tamás DLA

- ❏ Jeney Lajos: Kísérleti nevelési központ, Budapest. Magyar Építőművészet, 1971/6, 9-11.
- ❏ Jeney Lajos: Nevelési létesítmények tervezése, építése, üzemeltetése. Budapest: Magyar Építőművészek Szövetsége, 1974. november 25-26.
- ❏ Artportál <http://artportal.hu/lexikon/muveszek/jeney-lajos--1933--epitesz-7033> (utolsó letöltés: 2016. 12. 12.)

Készítette: Géczi Zsuzsanna

Témavezető: Karácsony Tamás DLA

Oktatási terek építésze – Jeney Lajos az oktatási terek és intézmények kutatásának elemzése

annotált bibliográfia

Preambulum

Összefoglalás:

Oktatási terek építészetének fontossága

Jeney Lajos munkássága az oktatás tereinek építészetében

Az oktatás tere

Oktatási épület, mint középület bemutatása

Az oktatási épületek terei, tereinek sajátosságai

Cságyoly Ferenc DLA: Középületek. Budapest: Terc Kiadó, 2004, 62-109.

Egri Zoltán – Reischl Péter – Zólyomi Alfonz: Iskolaépületek. Budapest: Műszaki Könyvkiadó, 1964, 7-30.

A tananyagról

Oktatási terek segítsége a nevelésben és a tananyag elsajátításában

„A művészi tevékenységek semmi mással nem pótolható szerepet játszanak a képzelőerő, az empátia, az ízlés és az árnyalt kifejezés képességének fejlesztésében. Kora gyermekkortól kezdve ezek szolgálják a leghathatósabbban a forma-, a tér-, a ritmus- és a színérzék kibontakozását, a mozgáskoordináció fejlesztését, és elengedhetetlenek a figyelem, az emlékezet, valamint a kooperációs és kommunikációs készségek fejlesztésében is.”

Nemzeti alaptantervről szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. Rendelet

„A kerettanterv feladata a tartalmi szabályozás eszközeként meghatározni a pedagógiai szakaszokra, iskolatípusra vonatkozó érvényes, közös, átfogó célokat és feladatokat.”

Készítette: Géczi Zsuzsanna

Témavezető: Karácsony Tamás DLA

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet

Kulcskompetenciák

Az Európai Parlament és a Tanács ajánlása az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról, 2006. december 18. (2006/962/EK)

Történeti kitekintés: háború utáni magyar oktatás

Példák

Külföldi példák

Oktatásában fejlett nemzetek (pl. Finnország) építészeti is igényes 1-2 iskolaépületének bemutatása

Történeti példák

Háború utáni magyar oktatási épületek bemutatása

Háború utáni magyar oktatási épületek építésze

Háború utáni iskolaépítészet háttere, kutatása, eszméi; kor jellegzetessége az oktatási terek alakulásában

Egri Zoltán – Reischl Péter – Zólyomi Alfonz: Iskolaépületek. Budapest: Műszaki Könyvkiadó, 1964

Nagy Mária: Általános iskolai tanteremhiány és a fejlesztés helyi stratégiái. Tanulmány

Weichinger Károly – Hámor István: Általános iskolák építésének gazdaságossági vizsgálata. Budapest: BME, 1966-1967.

Jeney Lajos munkássága

Jeney Lajos

„A jó iskola közösségteremtő, közösségteremtő ereje van.” – nyilatkozta egy rádióinterjúban Jeney Lajos építész, akinek az életművében végig meghatározó szerepet játszottak az iskolák. Ahogy az idézetből is kiderül, nemcsak oktatási intézményekként

Készítette: Géczi Zsuzsanna

Témavezető: Karácsony Tamás DLA

tekintett rájuk, hanem a közösségi élet központjaiként is, ahogy a régi időkben a falusi iskolák is a település kulturális centrumát képezték.

Pesti Mónika: Köztünk élő házak: iskolaépületek Jeney Lajostól. *Építészfórum*, 2016. szeptember 2. <http://epiteszforum.hu/koztunk-elo-hazak-iskolaepuletek-jeney-lajostol1> (utolsó letöltés: 2016. 11. 07.)

Artportál <http://artportal.hu/lexikon/muveszek/jeney-lajos--1933--epitesz-7033> (utolsó letöltés: 2016. 12. 12.)

„Külföldi útjaim során azt tapasztaltam, hogy egy oktatási-nevelési intézmény tervezésekor, a tervezési program megalkotásától a kiviteli terv készítéséig ott ült az asztal körül valamennyi szakma képviselője, akinek köze lehetett az intézmény tervezéséhez és működtetéséhez. Így az építészen és a pedagóguson kívül részt vett a munkában a településtervező, a népművelő, a belsőépítész, a közgazdász, az orvos, a szociológus, a demográfus, a politikai vezetés, a hatóság és a szülők képviselője, valamint a jövőbeni üzemeltető képviselője, hogy csak a legjelentősebbeket említsem. A tervezési folyamatokban fontos szerep jutott a kutatásnak (hazai és nemzetközi elemzés), programozásnak, kísérleti épületek építésének (az eredmények elemzésének), az eredmények visszacsatolásának a szabályozásba. Ezzel a gyakorlattal kivétel nélkül jó épületek születtek. Ezt a gyakorlatot csak korlátozott mértékben tudtuk hazánkban megvalósítani.”

Szijártó Adrienn: Jeney Lajos 80. születésnapjára, *Neveléstudomány*, 2013. <http://nevelstudomany.elte.hu/index.php/2013/02/jeney-lajos-80-szuletesnapjara/> (utolsó letöltés: 2016. 11. 07.)

Kutatások

Kéziratok Jeney Lajos hagyatékából. Forrás: Lechner Tudásközpont Kft.

Jeney Lajos: *Educational Buildings on Hungary*. Budapest: Országos Oktatástechnológiai Központ, 1987

Jeney Lajos: *Improvement of the design, planning and management of educational buildings and furniture*. Budapest: UNESCO, 1985.

Magyar Építőművészet 1962/6, 44-58.; 1964/6, 37-39.; 1976/2, 9-13.

Magyar Építőipar 1964/5, 286-288.; 1982/1-2, 25-27.

Iskolaépítés Magyarországon (1945-1968)

- 📖 A tömeges iskolaépítés politikai, gazdasági és társadalmi okai
- 📖 A tömeges iskolaépítés oktatásügyi, pedagógiai és funkcionális alapelvei

Készítette: Géczi Zsuzsanna

Témavezető: Karácsony Tamás DLA

**📖 A tömeges iskolaépítés építési alapelvei
Köznevelés 1971/23, 19-21.**

Nevelési Központokról

„A meglévő terekből olyan „térkincset” kell teremteni, amelyben az egyéni és kiscsoportos foglalkozásoktól kezdve a középcsoportok tevékenységein át a nagycsoportos munkáig mindenre van tér. Ez úgy valósítható meg, ha mozgatható, hangszigetelt válaszfalakkal egyik pillanatról a másikra egy térből kettőt hozunk létre, s ha kell, bármikor nagy terekké alakíthatjuk.”

Jeney Lajos: *Építészet közösségi művelődési iskola – nevelési központok – (összegyűjtött tanulmányok)*. Budapest, 2014

Jeney Lajos: *Kísérleti nevelési központ, Budapest. Magyar Építőművészet, 1971/6, 9-11.*

Jeney Lajos: *Nevelési létesítmények tervezése, építése, üzemeltetése. Budapest: Magyar Építőművészek Szövetsége, 1974. november 25-26.*

Jeney Lajos épületeinek bemutatása

Tervbemutató:

- rákosszentmihályi gimnázium
- Keceli Nevelési Központ

Háború utáni időszak oktatási ideológiai és a jelen kor oktatási elvárásai

Konklúzió

Háború utáni időszak oktatási épületei és jelen kor igényeire szabott hasznosításuk

Konklúzió